

פרק ואלו קשרים

מתניתין:

בפרק כלל גדול נמנו מלאכות הקושר והמתיר בכלל ל"ט אבות מלאכות.

במשכן היו קושרין את חוטי היריעות שנפסקו בקשר של קיימא, העומד להתקיים לעולם, ומכאן למדים שמלאכת קשירה היא רק בקשר העשוי להתקיים, ולא בקשר העומד להפתח.

כמו כן היו במלאכת המשכן צידי חלזונות שהיו צריכים מידי פעם להתיר את הקשרים שברשתות כדי להרחיבן או לקצרן, ומכאן למדנו למלאכת מתיר.

ואלו קשרים של קיימא שחייבין עליהן: כגון קשר הגמלין, וקשר הספנין, שקושרים קשר שאינו עומד להיות ניתר.

וכשם שהוא חייב על קושרון — כך הוא חייב על היתרן.

רבי מאיר אומר: כל קשר שאינו מהודק, שהוא יכול להתירו באחת מידי — אין חייבין עליו, על קשירתו, ואפילו עשאו כדי שיתקיים לעולם.

גמרא:

והוינן בה: מאי קשר הגמלין וקשר הספנין?

רב ומנו הארי שבחבורה? רבי הייא בר אבין!

שאמנם רב אמר הלכה כרבי שמעון שמותר לכל אדם לסוך שמן וורד על מכתו ולא מטעמיה דרבי שמעון אלא מטעם אחר.

והוינן בה: מאי "הלכה כרבי שמעון ולא מטעמיה"? אילימא הלכה כרבי שמעון דשרי ולא מטעמיה, דאילו רבי שמעון סבר: מסי השמן וורד מרפא, ואפ"ה מותר לכל הואיל והוא מותר לבני מלכים ואין לך דבר שמותר לזה ואסור לזה. ואילו רב סבר: לא מסי כלל ולכן הוא מותר.

וכי סבר רב לא מסי? והא מדקתני במתניתין בדברי התנא קמא "בני מלכים סכין על גבי מכותיהן שמן וורד" מכלל דמסי שאם אינו מרפא למה הם סכין על המכה, וכיון שאפילו התנא קמא סבר דמרפא, רב דאמר כמאן?

ומסקינן: אלא הלכה כרבי שמעון דשרי ולא מטעמיה. דאילו רבי שמעון סבר: אע"ג דלא שכיח השמן וורד במקומו של אדם זה הסך ממנו שרי הואיל ומותר הוא לבני מלכים.

ורב סבר כתנא קמא דאי שכיח אין, ואי לא שכיח, לא דמוכחא מילתא דלרפואה הוא סך, ובאתרא דרב שכיח משחא דוורדא שמן וורד, ולכן הוא מתיר.

הדרן עלך שמנה שרצים

שממילא הוא מתרפא [דלא הוי פסיק רישיה דאינו ודאי שמרפא. מהרש"א] הלכך מותר. ותנא קמא אוסר אפילו באינו מתכוין לרפואה דדבר שאינו מתכוין אסור.

כמה אמוראים שמחלקים באיסורי שבת שפעמים סוברים כר"ש ופעמים כרבי יהודה.

ולכן הם מפרשים דהא בהא תליא דטעמא דר"ש במשנתנו משום דאינו מתכוין הוא דמיירי שסך השמן וורד לתענוג ולא לרפואה אלא